

Sygn. akt I C 1916/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 października 2021 roku

Sąd Rejonowy w Rybniku I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	Sędzia Michał Kleeberg
Protokolant:	Protokolant Izabela Brzezina

po rozpoznaniu w dniu 12 października 2021 r. w Rybniku

na rozprawie

sprawy z powództwa A. Z., A. G., G. C.

przeciwko L. E.

o zapłatę

1. oddała powództwo;
2. zasądza solidarnie od powodów G. C., A. Z., A. G. na rzecz pozwanego L. E. kwotę 917,00 zł (dziewięćset siedemnaście złotych 00/100) tytułem zwrotu kosztów procesu wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia prawomocności wyroku.

Sygn. akt: I C 1916/20

UZASADNIENIE

Powodowie G. C., A. Z. i A. G., prowadzący działalność gospodarczą jako wspólnicy: P.U.H. (...) spółka cywilna z siedzibą w T., wnieśli o zasądzenie na ich rzecz od pozwanego L. E. kwoty 3.749,08 zł z odsetkami umownymi w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie naliczanymi od dnia 15 czerwca 2020 r. do dnia zapłaty i zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazali, że w dniu 27 lipca 2017 r. pozwany będący konsumentem zawarł umowę pożyczki z (...) Sp. z o.o., gdzie kwota udzielonej pożyczki wyniosła 10.000,00 zł, z oprocentowaniem stanowiącym dwukrotność odsetek ustawowych, na 36 rat, z miesięcznym terminem płatności do 30 dnia miesiąca, zgodnie z harmonogramem stanowiącym załącznik do umowy pożyczki. W dniu 28 lipca 2017 r. wierzytelność z tytułu umowy pożyczki została przeniesiona na rzecz powodów, a następnie w dniu 12 września 2017 r. na rzecz J. K.. Powodowie nabyli powierniczo dochodzoną wierzytelność na mocy umowy powierniczego przelewu wierzytelności z dnia 2 marca 2020 r., z której strona powodowa wywodzi swoją legitymację procesową. Z uwagi na brak terminowej zapłaty dwóch kolejnych pełnych rat pożyczki, pismem z dnia 10 marca 2020 r. złożono oświadczenie o wypowiedzeniu umowy pożyczki, wypowiedzenie to nie zostało odebrane (przesyłka awizowana powtórnie 31.03.2020 r.), zatem cała kwota pożyczki stała się wymagalna w dniu 8 kwietnia 2020 r. tj. następnym dniu po upływie okresu wypowiedzenia umowy pożyczki.

Wskazali, że do dnia wniesienia pozwu, pozwany dokonał 25 częściowych wpłat na poczet należności z tytułu w/w pożyczki, w łącznej kwocie 8.023,48 zł. Dochodzona pozwem należność główna w kwocie 3.749,08 zł stanowi sumę wymagalnych niespłaconych należności tj. kwota 3.445,00 zł z tytułu niespłaconego kapitału pożyczki, kwota 147,43 zł z tytułu niespłaconych odsetek kapitałowych, skapitalizowanych na dzień 7 kwietnia 2020 r., kwota 80,82 zł z tytułu niespłaconych odsetek umownych za opóźnienie od niespłaconych w terminie rat pożyczki, naliczanych na ostatni dzień obowiązywania umowy pożyczki, czyli na 7 kwietnia 2020 r., kwota 75,83 zł z tytułu odsetek umownych za opóźnienie od niespłaconego kapitału pożyczki, liczonych od dnia wymagalności całej pożyczki tj. 8 kwietnia 2020 r. do 14 czerwca 2020r. wraz z dalszymi odsetkami umownymi za opóźnienie liczonymi od kwoty 3.749,08 zł od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty.

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 16 listopada 2020 r. uwzględniono żądanie pozwu w całości.

W sprzeciwie od nakazu zapłaty pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie na jego rzecz od powodów kosztów postępowania według norm przepisanych. Pozwany podniósł zarzut niewykazania dochodzonego roszczenia, i zastosowania w umowie klauzul mających charakter abuzywny. Wskazał, że powodowie nie przedłożyli dokumentu potwierdzającego przekazanie pożyczkobiorcy kwoty z tytułu rzekomo udzielonej pożyczki, co uniemożliwia ustalenie, czy doszło do takiego przekazania i skutkuje niewykazaniem roszczenia. Odnośnie klauzul abuzywnych wskazano, że postanowienia umowne odnoszące się do wysokości opłat ponoszonych przez kredytobiorcę z tytułu odsetek oraz kosztów kredytu wynoszących łącznie 6.621,90 zł, przy kwocie udzielanej pożyczki wynoszącej 10.000,00 zł są niedopuszczalne, z uwagi na ich zbyt dużą wysokość w stosunku do kwoty udzielonej pożyczki. Nadto wskazano, że pozwany nie miał wpływu na treść postanowień umowy, bowiem zostały one zaczerpnięte ze wzorca.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 27 lipca 2017 r. L. E. zawarł z (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w T., reprezentowaną przez (...) Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w T. umowę pożyczki gotówkowej na kwotę 10.000 zł, na okres od dnia 27 lipca 2017 r. do dnia 30 lipca 2020 r. Całkowita kwota do zapłaty owej pożyczki wynosiła 11.621,90 zł i stanowiła sumę całkowitej kwoty pożyczki oraz całkowitego kosztu pożyczki. Całkowita kwota pożyczki wynosiła 5.000 zł i stanowiła kapitał pożyczki udostępniony pożyczkobiorcy w dniu zawarcia umowy, z wyłączeniem części kapitału pożyczki przeznaczonego na pokrycie prowizji, o którym mowa w § 10 umowy. Zgodnie z tym zapisem umowy pożyczki od kapitału pożyczki pożyczkodawca pobierze prowizję w wysokości 5.000,00 zł. Całkowity koszt pożyczki wynosi 6.621,90 zł i stanowi sumę kwoty prowizji w wysokości 5.000,00 zł oraz kwoty odsetek należnych za cały okres obowiązywania umowy w wysokości 1.621,90 zł.

Splata pożyczki została rozłożona na 36 rat w wysokości 322,67 zł miesięcznie.

Dowód: umowa pożyczki /k. 18-19/, harmonogram spłat /k. 20/.

W dniu 28 lipca 2017 r. wierzytelność z tytułu w/w umowy pożyczki została przeniesiona na rzecz P.U.H. (...) spółka cywilna G. C., A. Z. i A. G., a następnie 12 września 2017r. na rzecz J. K..

Dowód: umowa przelewu wierzytelności z dnia 28.07.2017r. /k. 21/, umowa przelewu wierzytelności z dnia 12.09.2017r. /k.26/

W dniu 2 marca 2020 r. na podstawie umowy powierniczego przelewu wierzytelności zawartej pomiędzy J. K., a powodami, strona powodowa ponownie nabyła wierzytelność z tytułu umowy pożyczki gotówkowej z dnia 27 lipca 2017 r. udzielonej pozwanemu.

Dowód: umowa powierniczego przelewu wierzytelności z dnia 02.03.2020r. /k.28/

9 września 2019 r. pożyczkodawca wystawił dokument, w którym wzywał L. E. do niezwłocznej zapłaty kwoty 637,90 zł. Wezwanie do zapłaty nie zostało odebrane przez pozwanego.

Dowód: ostateczne wezwanie do zapłaty /k. 30/, potwierdzenie zwrotu nieodebranej korespondencji /k.31/

Pismem z dnia 10 marca 2020 r. złożono pozwanemu oświadczenie o wypowiedzeniu umowy pożyczki. Wypowiedzenie również nie zostało odebrane przez pozwanego.

Dowód: wypowiedzenie umowy pożyczki /k. 32/

Na poczet swojego zobowiązania pozwany uiszczył łączną kwotę w wysokości 8.023,48 zł, którą zaksięgowano zgodnie z § 3 ust. 5 i § 8 ust. 4 umowy pożyczki tj. kwotę 20,07 zł na poczet odsetek za opóźnienie, liczonych od niespłaconych w terminie rat pożyczki, kwotę 1.448,41 zł na poczet oprocentowania i kwotę 6.555,00 zł na poczet kapitału pożyczki.

Dowód: okoliczność bezsporna.

Sąd ustalił stan faktyczny sprawy na podstawie dowodów z dokumentów powołanych przez strony i które nie były kwestionowane. Sąd również nie znalazł podstaw do odmówienia im wiarygodności. Tak zebrany w sprawie materiał dowodowy jest spójny i obrazuje w pełni analizowany problem, stanowiąc podstawę do ustalenia stanu faktycznego sprawy.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 720 k.c. przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. Umowa pożyczki, której wartość przekracza tysiąc złotych, wymaga zachowania formy dokumentowej.

Z kolei w myśl art. 3 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 12 czerwca 2019 r. o kredycie konsumenckim (t.j. Dz. U. z 2019. (...)) przez umowę o kredyt konsumencki rozumie się umowę o kredyt w wysokości nie większej niż 255.550,00 zł albo równowartość tej kwoty w walucie innej niż waluta polska, który kredytodawca w zakresie swojej działalności udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia konsumentowi, przy czym za umowę o kredyt konsumencki uważa się między innymi umowę pożyczki.

Sąd nie uwzględnił zarzutu pozwanego, że umowa pożyczki nie została skutecznie zawarta, albowiem do akt sprawy dołączona została umowa w oryginale i na każdej stronie zawierająca podpisy pozwanego. Dokument ten nie został zakwestionowany, jak również nie kwestionowano autentyczności złożonych podpisów.

W odniesieniu do zarzutu zawartych w umowie pożyczki klauzul abuzywnych, decydujące znaczenie mają przepisy ar. (...) k.p.c. i 58 k.c.

Zgodnie z treścią art. 385¹ k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nieuzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne); nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron. Na marginesie Sąd wskazuje, że w/w przepis w znacznej części odwzorowuje art. 3 ust. 1 Dyrektywy 93/13, stanowi jego implementację, można zatem przyjąć iż realizuje on tożsame cele. W przedmiotowej sprawie dla zastosowania art. 385¹ k.c. jest więc konieczne ustalenie, czy postanowienie umowne dotyczące pozaodsetkowych kosztów kredytu kwestionowane przez pozwanego było: uzgodnione indywidualnie, kształtowało prawa i obowiązki konsumenta sprzecznie z dobrymi obyczajami, rażąco naruszało jego interesy, oraz nie stanowiło postanowienia określającego główne świadczenia stron.

Doprecyzowanie znaczenia pojęcia „indywidualnego uzgodnienia” znajduje się w § 3 omawianego artykułu, zgodnie z którym nie uzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego

wpływu, a więc w szczególności będą to postanowienia umowy przejęte z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (M. Bednarek, System Prawa Prywatnego..., t. 5, 2013, s. 760; K. Skubisz-Kępka [w:] Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania. Część ogólna (art. 353-534), red. M. Frasz, M. Habdas, Warszawa 2018, art. 385¹). Jednocześnie prawodawca przeniósł ciężar dowodu tego, że dane postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie na tę osobę, która się na to powołuje, czyli w znakomitej większości przypadków na przedsiębiorcę (vide wyrok SO w Łodzi z dnia 13 grudnia 2018 r. III Ca 1804/18). Ponadto zawarcie umowy w oparciu o jej wzorzec przygotowany przez jedną ze stron tego stosunku – co miało miejsce w przedmiotowej sprawie – stwarza silne domniemanie faktyczne, iż postanowienia umowne nie były przedmiotem negocjacji (vide wyrok SA w Warszawie z dnia 14 lipca 2020 r. VI ACa 501/19). Okoliczność, iż konsument znał i rozumiał treść postanowienia oraz zgodził się na wprowadzenie go do umowy nie stoi na przeszkodzie uznaniu, iż nie zostało ono indywidualnie uzgodnione, jeśli jego treść nie została sformułowana w toku negocjacji z konsumentem (vide wyrok SA w Łodzi z dnia 31 sierpnia 2020 r. I ACa 784/19). W ocenie Sądu bez wątplenia zawarta z konsumentem umowa pożyczki oparta była na wzorcu umowy, na którego treść konsument miał – jako słabsza strona stosunku prawnego – nikły lub nawet żaden wpływ.

W judykaturze uznaje się, że pod pojęciem działania wbrew dobrym obyczajom - przy kształtowaniu treści stosunku zobowiązaniowego - kryje się wprowadzanie do umowy klauzul, które godzą w równowagę kontraktową stron takiego stosunku, natomiast przez rażące naruszenie interesów konsumenta rozumie się nieusprawiedliwioną dysproporcję - na niekorzyść konsumenta - praw i obowiązków stron, wynikających z umowy (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 13 lipca 2005 r., I CK 832/04, Biul. SN 2005, Nr 11, poz. 13 oraz z dnia 3 lutego 2006 r., I CK 297/05, Biul. SN 2006, nr 5-6, poz. 12, z dnia 27 października 2006 r., I CSK 173/06, Lex nr 395247). Wprawdzie przedsiębiorca dopełnił wszelkich obowiązków informacyjnych wynikających z u.k.k., jednakże nie świadczy to o działaniu zgodnym z dobrymi obyczajami. Oceniając przedmiotową umowę zgodnie z zasadami logiki i doświadczenia życiowego, nie sposób przyjąć, że racjonalnie ocenione i uzasadnione rzeczywistym nakładem kosztów przedsiębiorcy jest ustalenie opłaty prowizyjnej na poziomie 5.000,00 zł. Oczywistym jest, że działalność gospodarczą prowadzi się w celu osiągnięcia przychodu. Nie oznacza to jednak przyzwolenia na obciążenie konsumenta kwotą dowolnie (swobodnie) określoną przez przedsiębiorcę, niepokrywającą się w żaden sposób z jego kosztami i wydatkami, poniesionymi w celu zawarcia danej umowy pożyczki. Trzeba również wskazać, że powód – odpowiadając na zarzuty pozwanego w tym zakresie – nie odniósł się w sposób precyzyjny do któregokolwiek z ponoszonych kosztów, nie dążył do wykazania zasadności ich naliczenia. Prowadzi to do powstania uzasadnionej wątpliwości co do zasadności naliczenia opłaty prowizyjnej, a określenie jej na tak wysokim poziomie w ocenie Sądu zmierza do obejścia prawa w zakresie związanym z limitami należności odsetkowych.

Jeśli mowa o ocenie rażącego naruszenia interesów konsumenta, bezsprzecznie za takie należy uznać przerzucenie na niego kwot niebędących realnymi kosztami danej pożyczki, obliczonymi jedynie na maksymalny zysk danego przedsiębiorcy. Powszechnie znany jest fakt, że instytucje pożyczkowe, działające na takich zasadach jak powód w niniejszej sprawie, udzielają pożyczek (kredytów) oceniając zdolność kredytową konsumenta w sposób mniej rygorystyczny niż banki. Ze względu na powyższe ponoszą większe ryzyko niewypłacalności potencjalnego pożyczkobiorcy, co z kolei przekłada się na wyższe opłaty narzucane w poszczególnych umowach, mające niejako „równoważyć” nieściągalne należności. O ile sam model biznesowy takiej działalności jest zrozumiały czy też uzasadniony rynkowo, o tyle jego skutki są nieakceptowalne. W rzeczywistości bowiem prowadzi to do sytuacji, w której wypłacalni choćby w niewielkim stopniu konsumenci ponoszą koszt wielokrotnie większy od wartości otrzymywanego świadczenia; jest to oczywista dysproporcja świadczeń, w której ryzyko działalności prowadzonej przez przedsiębiorcę w całości przenoszone jest na konsumenta. W ocenie Sądu postanowienie umowne, dotyczące opłaty prowizyjnej należało zatem uznać za rażąco naruszające interesy konsumenta oraz sprzeczne z dobrymi obyczajami.

Co do uznania postanowienia umownego za określające świadczenie główne, kwestia ta – jak podkreśla (...) podlega wykładni zawężającej, a wszelkie wątpliwości w tym zakresie należy interpretować na korzyść konsumenta (vide wyrok (...) z 26 lutego 2015 r. w sprawie C-143/13, B., I. M. v. S. V. România SA; wyrok (...) z 23 kwietnia 2015 r. w sprawie C-96/14, J.-C. H. v. (...) SA). Choć powód słusznie wskazuje, że koszty odsetek nie są jedynym kosztem kredytu, a

u.k.k. umożliwia kredytodawcy pobieranie innych opłat, błędnym jest w ocenie Sądu twierdzenie, jakoby oznaczało to jednocześnie uznanie tych opłat za essentialia negotii umowy pożyczki. Jak wskazano powyżej, świadczeniem głównym w umowie pożyczki jest określona kwota, którą dający pożyczkę przekazuje biorącemu pożyczkę, który to z kolei zobowiązuje się do jej zwrotu. Taki zakres umowy pożyczki wynika z art. 720 k.c. i to te elementy stanowią essentialia negotii omawianej umowy, co jest niekwestionowane w orzecznictwie (vide m.in. wyrok SN z dnia 17 listopada 2011 r., III CSK 38/11; wyrok SA w Gdańsku z dnia 11 lutego 2016 r., V ACa 673/15; wyrok SA w Szczecinie z dnia 22 września 2015 r.; z dnia 5 marca 2002 r., I CKN 1086/99). Uregulowania zawarte w u.k.k. mają charakter pomocniczy, służący głównie ochronie konsumenta, bezzasadna jest zatem argumentacja jakoby ich wprowadzenie do systemu prawnego prowadziło do „rozszerzenia” istniejących essentialia negotii umowy pożyczki. A zatem wymienionej w umowie opłaty prowizyjnej nie sposób uznać za świadczenie główne. W tej sytuacji powód winien był wykazać, że postanowienia umowy pożyczki były z pozwanym uzgodnione indywidualnie, czego nie uczynił. Należało zatem uznać omawiane postanowienie umowne za mające charakter abuzywny w rozumieniu art. 385¹ k.c. (vide postanowienie SN z dnia 11 września 2020 r. II CNP 1/20).

Całkowita kwota pożyczki bez ww. opłat dodatkowych wynosiła 6.621,90 zł złotych. Pozwany do dnia wniesienia pozwu wpłacił na rzecz powodów kwotę 8.023,48 zł (co w piśmie procesowym wskazali sami powodowie), a zatem dokonał wpłat w łącznej kwocie przewyższającej kapitał główny i odsetki. Powodowie nie byli więc uprawnieni do otrzymania dalszych należności.

W tym stanie rzeczy powództwo podlegało oddaleniu na mocy wyżej przytoczonych regulacji.

Wobec oddalenia powództwa, Sąd zasądził zgodnie z treścią art. 98 § 1 k.p.c. solidarnie od powodów na rzecz pozwanego koszty procesu, na które złożyła się kwota 900,00 zł z tytułu kosztów zastępstwa procesowego, ustalona zgodnie z § 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie, oraz kwota 17 zł z tytułu opłaty skarbowej od pełnomocnictwa. O odsetkach od kosztów sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1¹ k.p.c.

R., dnia 10 listopada 2021 r.